

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Datum
15 januari 2019
Contactpersoon

Bijlage(n)
--
Doorkiesnummer

Onderwerp
Participatiewet

Ons kenmerk
FO19-004

Geachte leden van de Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 23 januari a.s. spreekt u met staatssecretaris Van Ark over onderwerpen met betrekking tot de Participatiewet. In deze brief willen GGZ Nederland, RIBW Alliantie en Federatie Opvang graag uw aandacht vragen voor de volgende vier punten:

- 1. Blijf investeren om mensen met een kwetsbaarheid naar werk te begeleiden; zorg voor voldoende kennis, ook bij de regionale werkgeversservicepunten.**
- 2. Ondersteun jongeren in hun weg naar werk; start vroegtijdig met een actieve begeleiding.**
- 3. Maak het mogelijk om meerdere interventies in te zetten in de begeleiding naar werk.**
- 4. Faciliteer gemeenten en werkgevers. Faciliteer gemeenten bij hun ondersteuning om mensen met een kwetsbaarheid naar werk te begeleiden. Maak het voor werkgevers zo eenvoudig mogelijk om mensen met een kwetsbaarheid een baan te bieden en ontsluit de best practices.**

Het kunnen participeren in de samenleving is voor iedere burger van belang, zeker ook voor mensen met een psychische of sociale kwetsbaarheid. Wij zijn blij dat staatssecretaris zich voor deze groep inzet en onder meer investeert in het beschikbaar maken van Individuele Plaatsing en Steun (IPS) voor een bredere doelgroep en zich óók focust op de rol van werkgevers. Zo is er bijvoorbeeld de pilot van AWWN om werkgevers te ondersteunen in het aannemen van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wij hopen dat dit veel werkgevers zal stimuleren om mensen met een kwetsbaarheid een kans te geven.

Focus op regulier werk

Uit recente peilingen van het panel Psychisch Gezien (Trimbos 2018) blijkt: *“dat de meeste panelleden nog steeds (erg) eenzaam zijn en niet participeren zoals zij dat zouden willen. Zij hebben bijvoorbeeld beduidend minder vaak een betaalde baan en ervaren een substantieel lagere kwaliteit van leven dan anderen in de beroepsbevolking. Veel panelleden streven niet meer naar een betaalde baan, maar zoeken het bijvoorbeeld in vrijwilligerswerk. De panelleden (40%) die (ooit) graag wel weer betaald willen werken, voelen zich daarbij gehinderd door hun psychische problemen en komen sterke obstakels tegen in de (sociale) omgeving, zoals ervaren discriminatie. Ongeveer de helft van de panelleden heeft in enige mate ervaring met oneerlijke behandeling bij het zoeken naar werk”.*

Dit beeld zien we ook terug in organisaties. Veel organisaties proberen ‘werk-activiteiten’ te genereren om te zorgen dat mensen weer meedoen in de samenleving. Maar het gaat er juist om, dat de kwetsbare groepen participeren in de ‘reguliere arbeidsmarkt’.

Wij vinden het positief dat de staatssecretaris streeft naar één werkgeversservicepunt in een arbeidsmarktregio. Het is van belang dat bij deze werkgeversservicepunten kennis is om mensen met een kwetsbaarheid goed naar werk te begeleiden en dat rekening wordt gehouden met de diversiteit. Cruciaal is dat werkgevers worden gestimuleerd tot inclusief werkgeverschap. Vanuit het convenant ‘Samen werken aan wat werkt’ dragen we graag bij aan het vergroten van kennis bij de werkgeversservicepunten over succesvolle vormen van begeleiding.

Ontmoediging jongeren voorkomen

Uit het onderzoek van de Rekenkamer Rotterdam van 15 januari 2019¹ blijkt dat maar 1 op de 10 werkloze jongeren succesvol naar werk wordt begeleid. Een derde van de jongeren haakt al af tijdens de zoektijd van vier weken.

Jongeren kunnen juist in hun aanloop naar de arbeidsmarkt kwetsbaar zijn. Om uitval zo veel mogelijk te voorkomen, is het van belang jongeren maatwerk te bieden en hen te blijven volgen in hun ontwikkeling. Wij willen graag dat zij ondersteund worden in hun participatie als burger. Dit voorkomt ‘faal-ervaringen’ en stimuleert hun arbeidsontwikkeling. In het programma Zorg voor de jeugd (van het ministerie van VWS) wordt gesproken om jongeren te ondersteunen in hun weg naar zelfstandigheid, waarvan werk een onderdeel is. De branches werken hierin samen.

- *Wilt u de staatssecretaris vragen met de gemeenten en Divosa een actieve manier van begeleiden naar werk te introduceren, die al ingaat vanaf de eerste dag na aanmelding?*

Combineren van interventies mogelijk maken

Om mensen goed naar werk te kunnen begeleiden is het nodig hen voldoende ondersteuning te bieden. Daarbij kan het soms helpen om meerdere interventies in te zetten. Echter, in de huidige regelgeving is het inzetten van meerdere vormen van ondersteuning niet altijd toegestaan. Een voorbeeld is dat bij IPS, wanneer het UWV een traject financiert, er geen andere vormen van re-integratie mogen worden ingezet aangezien het hier gaat om een onderzoek subsidieregeling. Soms kan het echter nodig zijn om naast IPS ook beschut werk in te zetten of jobcoaching. Er is maatwerk nodig en daarvoor moet ruimte komen in de regelgeving.

Belemmeringen om (weer) aan het werk te gaan

Ook bij re-integratie op de arbeidsmarkt dienen zich voor kwetsbare burgers problemen aan, waarvoor een oplossing gevonden moet worden. Hierbij valt te denken van verlies aan inkomen ten opzichte van een eerdere uitkering, of terugval naar een ‘slechtere’ uitkeringsvorm bij het verlies van de nieuwe baan. De brancheorganisaties hebben eerder aandacht gevraagd voor dit probleem bij de Wajongers.

Wij zijn blij met het initiatief van de staatssecretaris ‘Simpel Switchen in de Participatiewet’, waarbij het ministerie aan de slag gaat om verbindingen te maken, onderzoeken uit te voeren en voorbeelden op te halen en deze te delen.

- *Wilt u de staatssecretaris vragen om te monitoren en te evalueren of de genomen maatregelen daadwerkelijk effectief zijn?*

Het toeslagensysteem is ingewikkeld. Voor burgers is het moeilijk inzichtelijk te krijgen wat de effecten zijn op hun inkomen. Dit geeft veel onzekerheid. Veel kwetsbare mensen blijken bovendien grote schulden op te bouwen. Vanuit onze branches wordt gewerkt aan het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze waarbij sanering van schulden en het belonen van mensen die op enige wijze participeren in de samenleving hand in hand gaan.

De stress rondom schulden en/of de onzekerheid over de financiële gevolgen maakt dat deze groep soms moeite heeft met het aanvaarden van een baan.

¹ Rekenkamer Rotterdam, zie <https://rekenkamer.rotterdam.nl/onderzoeken/werk-aan-de-winkel/>

- *Kan de staatssecretaris een analyse laten maken van de verschillen tussen de domeinen, in de regelgeving en het huidige toeslagensysteem, die belemmerend zijn voor het 'orde op zaken hebben' voor kwetsbare burgers? Kan de staatssecretaris de uitkomsten van het rapport van de Algemene Rekenkamer (april 2019) hierin betrekken?*
- *Kan de Staatssecretaris op basis van een dergelijke analyse een daadwerkelijke "Simple Switch" mogelijk maken en een andere manier aanbieden voor het oplossen van schulden van mensen die weer aan het werk kunnen (of anderszins maatschappelijk participeren).*

De participatie van mensen met een kwetsbaarheid

Juist voor kwetsbare mensen is het van belang dat zij kunnen participeren en dat hun perspectief wordt geboden. Een mooi impuls is 'Perspectief op Werk', om werkzoekenden en werkgevers beter te matchen. Wij hopen dat dit werkgevers en gemeenten zal stimuleren in een gezamenlijke aanpak die de regionale samenwerking bevordert. De Participatiewet zou daartoe de ultieme stimulans moeten zijn.

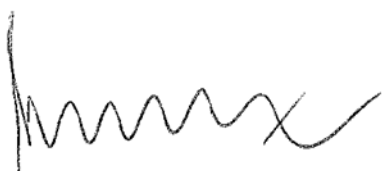
Tegelijkertijd geven onze leden aan dat zij merken dat gemeenten worden gekort op hun participatiebudget. Dit wordt ook herkend vanuit het jeugd domein. Daarbij is het aantal mensen met een bijstandsuitkering gestegen. Gemeenten investeren hierdoor vooral in mensen die (al) goede kansen hebben op de arbeidsmarkt. Er zijn grote zorgen of gemeenten nog wel investeren in de participatie van mensen met een kwetsbaarheid en in het bijzonder of zij nog wel investeren in IPS.

- *Kan de staatssecretaris ervoor zorgdragen dat zowel gemeenten als werkgevers gefaciliteerd worden bij het zich duurzaam inzetten voor een betere arbeidsparticipatie van mensen met een kwetsbaarheid? Het mag niet zo zijn dat door kortingen juist de kwetsbare burgers die al meer uitdagingen hebben benadeeld worden.*

Wij geloven in een mentaal gezonde en veilige samenleving waarin een ieder naar vermogen kan participeren.

Wij wensen u een goed overleg.

Met vriendelijke groet,

de heer A.P.B.M. van Tuijn
Voorzitter RIBW Alliantie

de heer drs. J.P. Laurier
Voorzitter Vereniging Federatie Opvang

mevrouw drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
Directeur GGZ Nederland

Contactpersonen:

José Weststrate (GGZ Nederland), 06 21 59 95 34, jweststrate@ggz nederland.nl

Karen van Brunsschot (Federatie Opvang), 06 46 37 04 52, k.vanbrunschot@opvang.nl